

ALTERNATİF ÖLÇME DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ KONUSUNDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Kezban KURAN

MKÜ Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

Fikriye KANATLI

Altınözü Boynuyuğun İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmeni

Özet

Ölçme ve değerlendirme, eğitim programının önemli bir ögesini oluşturmaktadır. Değerlendirme yaparak, öğretim programında belirlenen hedeflerin ne kadarının gerçekleştiği, öğrenme-öğretme süreci içerisinde yapılan çalışmaların ne kadar başarılı olduğu ve öğrencinin verilen bilgileri hangi oranda öğrendiği belirlenir. Yeni sistemde ölçme değerlendirme çalışmalarını öğrencilerin bilişsel düzeyde öğrenme becerilerinin yanında, duyuşsal ve devinişsel düzeyde de öğrenme, bilgi ve becerileri ölçülmektedir.

Araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda görüşlerini, bu teknikleri kullanma sıklıklarını ve bu teknikleri kullanmada karşılaştıkları sorunları belirlemektir. Araştırmanın evrenini Hatay ilinde yer alan ilköğretim ilkokulları, örneklemini ise, Hatay İli Antakya Merkez İlçesi'nde bulunan 36 ilköğretim okulundaki 4. ve 5. sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma genel tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada anket tekniği kullanılmıştır. Anketin geçerliliğini ölçmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Anketin Cronbach Alpha güvenirlik kat sayısı .89 olarak bulunmuştur. Ayrıca verilerin çözümlenmesinde ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar t testi ve varyans analiz tekniğine yer verilmiştir. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin, alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanmada sorun yaşadıkları, bu sorunun nedenleri, zaman, kaynak yetersizliği, sınıf mevcudlarının kalabalık olması, öğrenciler ile velilerin ilgisizliği ve öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi sahibi olmamaları olarak belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim programı, Alternatif ölçme ve değerlendirme, performans değerlendirme, portfolyo.

THE EVALUATION OF CLASSROOM TEACHERS' OPINIONS ON THE ALTERNATIVE ASSESSMENTS TECHNIQUES

Abstract

Assessment is an important component of curriculum. By doing assessment, it can be determined to extent to which a) stated educational goals have been attained, b) learning-teaching processes reached success, and c) students learned what was being taught. In the context of new educational system, assessment is not only used to measure the student learning at a cognitive level, but also evaluate their learning, knowledge and skills at emotional and kinesthetic levels.

The purpose of this research is to determine a) the elementary education teachers' thoughts on alternative assessment techniques, b) how frequently they used them, and c) the problems they confront with during everyday applications of these techniques. While elementary schools in the city of Hatay constitute the research population, 36 four and five grade teachers who teach in Antakya, which is the central town of Hatay, create the research sample. This is a general screening type descriptive study. Survey technique is used for the purposes of this research. Factor analyses is conducted to determine the validity of the survey questions. Cronbach Alpha for internal constancy reliability is found .89. Analysis of Variance and Independent Group t-test techniques are used for the data analysis. Additionally, standard deviation and mean scores are reported. The results revealed that, teachers have problems in utilizing the alternative assessment methods due to the scarcity of time and resources, overcrowded classrooms, carelessness of parents and students, and their own lack of knowledge about alternative assessment techniques.

Key words: Curriculum, Alternative assessment, performance evaluation, portfolyo.

GİRİŞ

Bir toplumun ilerlemesinde, gelişmesinde diğer toplumlara liderlik edecek seviyeye ulaşmasında eğitimin yeri ve önemi çok büyüktür. Ancak verilen eğitimin niceliği kadar niteliği de çok önemlidir. Çocukluklarını ve gençliklerini okullarda geçiren bireyler, artık temel okuryazarlık becerilerinin ötesinde, gittikçe artarak yığılan bilgiyi işleme becerilerini de kazanmak istemektedirler (Doğanay, 2007: 282).

Gelişen dünyaya uyum sağlamak ve toplumun gereksinimlerini karşılamak amacıyla ilköğretim programlarında değişiklik yapılmıştır. Yeni programda, davranışçı ve bilişsel yaklaşımlar yerine yapılandırmacı yaklaşım temele alınmıştır. Yapılandırmacı eğitimin en önemli özelliği öğrenenin bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmaya, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermesidir. Alışılmış yöntemde öğretmen bilgiyi verebilir ya da öğrenenler bilgiyi çeşitli kaynaklardan edinebilir. Ama bilgiyi algılamak, bilgiyi yapılandırmakla eş anlamlı değildir. Öğrenen, yeni bir bilgiyle karşılaştığında, dünyayı tanımlamada önceden oluşturduğu kurallarını kullanır veya algıladığı bilgiyi açıklamak için yeni kurallar oluşturur (Brooks ve Brooks, 1993: 9 Akt: Bağdatlı, 2005: 14). Bu bağlamda geliştirilen yeni ilköğretim programı yaratıcı, hızlı düşünme ve hızlı karar verme becerisine sahip, problem çözmeye ve sorunlara alternatif çözümler üretmeye çalışan bireylerin yetişmesini amaçlamaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda programın hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme öğeleri de yeniden düzenlenmiştir.

Programın hedefler kısmında yer alan ‘davranış’ ifadesinin yerine bilgi, beceri, anlayış ve tutumları içerecek şekilde ‘kazanımlar’ ifadesi kullanılmıştır. Kazanım, öğrenme süreci içerisinde bilgi, beceri, tutum ve değerler olarak tanımlanmıştır. Bu anlamıyla kazanım, davranışsal amaçlardan daha kapsamlı, bazen bilişsel duyuşsal ve devinimsel alanlardan birini, bazen de ikisi ya da üçünü birden kapsayan şekilde kullanılmıştır (Doğanay, 2006: 37). Ayrıca bireysel farklılıklar göz önünde tutularak, öğrencilerin kendi bilgilerini kendilerinin anlamlandırarak, kazanımlara ulaşmaları amaçlanmıştır.

Programın içerik kısmında ise, öğrencilere bilgi yığılmacılığı yerine, onların bilgiye nasıl ulaşacaklarını ve elde edilen bilgileri etkili bir şekilde nasıl kullanacaklarını, gerçek hayata bu bilgileri nasıl aktaracaklarını öğreten bir düzenleme yapılmıştır. Oysaki yapılandırmacı yaklaşımdan önceki yaklaşımlarda, bilginin kişiden bağımsız olarak yer alabileceği

kabul edildiği için bilginin kitaplar aracılığıyla aktarılması söz konusu olmuştur. Kitaplardaki bilgilerin herkes tarafından aynı şekilde anlamlandırıldığı ve aynı şekilde öğrenildiği kabul edilerek, bilgi herkese tek bir yöntemle öğretilmiştir. Çocukların bilgiyi sorgulamadan öğrendikleri kabul edildiği için öğrenmenin hızlı olduğu varsayılmış ve kitaplardaki bilgiler gittikçe artmıştır (Kılıç, 2006: 37). Yapılandırmacı yaklaşımın temele alındığı yeni programda ise öğrencilerin bireysel farklılıklarının olduğu, her bireyin bilgiyi kendine göre anlamlandığı kabul edilerek öğrencilere gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri türden bilgiler verilmektedir. Ayrıca konuların farklı sınıflarda, daha üst düzey hedefler göz önüne alınarak öğretilmesi (sarmallık ilkesi) esas alınmıştır (Yetkin ve Daşcan, 2006: 28).

Programın üçüncü ögesi olan öğretme öğrenme sürecinde (eğitim durumları), yaparak yaşayarak öğrenme ön plânda tutulmuştur. Öğrencinin ders içinde ve ders dışında sürekli olarak aktif olması sağlanmaya çalışılmış ve öğrenci çalışmaları ön plana alınmıştır.

Programın son ögesi olan değerlendirme basamağında ise ürüne bağlı değerlendirmenin yerini sürece bağlı değerlendirme almıştır. Eski programda ölçme ve değerlendirme etkinlikleri; ezbere dayalı, üst düzey becerileri göz önünde tutmayan, tutum, değer ve yargıları tam anlamıyla değerlendiremeyen, daha çok öğrencinin sınav anında verdiği yanıtlara dayanılarak yapılan, sonuca yönelik bir ölçme değerlendirme şeklinde yapılmaktaydı. Oysa yeni sistemde öğrencinin bilgiyi kendisinin anlamlandırarak inşa etmesi ve buna uygun olarak da sadece ürüne yönelik değil aynı zamanda süreç içerisinde ne derece gelişim gösterdiğine bakılarak değerlendirilmesi de önem kazanmıştır. Ürüne yönelik değerlendirme çalışmaları, öğretimin bitiminde yapılır. Öğretim sonunda amaçlanan hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı, öğrenci kazanımlarının ne düzeyde gerçekleştiği göz önünde bulundurulur. Bu şekilde öğrencilere not verilir. Ürüne yönelik değerlendirme çalışmaları, hataların düzeltilmesi için geri bildirim vermez ve süreç içinde öğrencinin gelişmesini göz önünde bulundurmaz. Öğrenciler geri bildirim olarak aldıkları puan ya da notlarla çoğu kez, sürecin hangi basamağında hata yaptıklarını öğrenemezler. Bu da verilen geri bildirim, öğrenme eksiklerini gidermede yetersiz kaldığının göstergesidir (Sefer, 2006: 3). Geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarında ya hep ya hiç kuralı geçerlidir. Sorulan soruya verilen yanıt doğru ise puanlama yapılmakta, yanlış yanıtta puan verilmemektedir. Öğrencinin kısmî bilgisi değerlendirmeye alınmamaktadır

(Bahar, 2001: 36). Geleneksel ölçme araçlarıyla öğrencinin bilgisi sınırlı bir zaman diliminde ölçülmeye çalışılmaktadır. Öğrencinin kendi başarısını ve eksiklerini görme fırsatı verilmemekte ve öğrencinin oluşturduğu öğrenme şeması hakkında kendini algılayabilmesi sağlanamamaktadır. Oysa değerlendirme sürecine öğrencinin de duygusal boyutta katılımı sağlanmalıdır. Eğer öğrenci yaptığı işe duygusal olarak bağlanmışsa, başarısız olma olasılığı çok düşük olur. Çünkü her öğrencinin başarılı olmaya ihtiyacı vardır (Stiggins, 2007: 23). Bu durum en iyi alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanarak sağlanabilir.

Alternatif ölçme ve değerlendirme, öğrenciyi merkez kabul ederek onların aktif olarak derse katılmalarını sağlar, düşündüklerini açıkça söyleyebilme fırsatı verir ve kendilerini rahatlıkla ifade etmelerine yardımcı olur (Yıldız ve Uyanık, 2004: 101). Öğrencilerin derse karşı motive olmasını sağlayarak, çeşitli proje ve sunumlar ile yeteneklerini ortaya çıkarmaya yardımcı olur ve böylece standart testlerle ölçülemeyen üst düzey bilişsel ve duyuşsal becerilerin ölçülmesini sağlar (Hodges ve Ark, 2005: 45). Bireylerin analiz, sentez, eleştirel düşünme, karar verme, problem çözme v.b. yeteneklerinin gelişmesi ve bunların ölçülüp değerlendirilmesi yeni ilköğretim programının temel hedeflerinden biridir. Geleceğin bireylerini yetiştiren öğretmenler bilgilerini geliştirme, öğrencilere uygun öğrenme öğretme ortamı hazırlama konusunda kendilerini sürekli yenilemek durumundadır. Bütün bunların yanında değerlendirmede yeni bir vizyon geliştirmek amacıyla bütün öğretmenler standart testlerin yanı sıra kesinlikle otantik değerlendirme tekniklerini de kullanmalıdır (Stiggins, 2004:24). Ancak öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları hakkındaki bilgi ve yeterliklerinin ne derece olduğu tam olarak bilinmemektedir. Alternatif ölçme değerlendirme konusunda öğretmenlerin geliştirdiği olumlu ya da olumsuz görüşlerinin ne olduğu, bu teknikleri sınıf içinde uygulama çalışmalarının hangi düzeyde olduğu merak konusudur. Bu araştırma, öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine bakış açılarını belirlemek ve onların bu teknikler hakkındaki görüşlerini değerlendirmek üzere yapılmıştır.

Çalışmanın Amacı

Araştırmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda görüşlerini, bu teknikleri kullanma sıklıklarını ve bu teknikleri kullanmada karşılaştıkları sorunları belirle-

Alternatif Ölçme Değerlendirme Teknikleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

mektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1) Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 2) Sınıf öğretmenleri geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini hangi sıklıkla kullanmaktadırlar?
- 3) Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4) Sınıf öğretmenlerinin yaşlarına göre, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 5) Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 6) Alternatif ölçme ve değerlendirme konusunda hizmet içi eğitim alan sınıf öğretmenleri ile hizmet içi eğitim almayan sınıf öğretmenlerinin, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 7) Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteye göre, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 8) Sınıf öğretmenleri alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanma konusunda kendilerini nasıl değerlendirmektedir?

ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma genel tarama türünde betimsel bir çalışmadır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan düzenlemelerdir (Karasar, 2005: 79).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Hatay ilindeki ilköğretim okullarında 4. ve 5. sınıfı okutan 738 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem grubu olarak, 4. ve 5. sınıf sayılarının fazla ve ulaşımın kolay olması nedeniyle Antakya

merkez ilçesi seçilmiştir. Bu çalışma; Antakya merkez ilçede yer alan ilköğretim okullarının tümünde (36) görev yapan 133 dördüncü sınıf ve 122 beşinci sınıf olmak üzere toplam 255 öğretmenle yürütülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada anket tekniği kullanılmıştır. Hazırlanan anket, uzman görüşleri alınarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve ankete son şekli verilmiştir. Anket, “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” şeklinde beşli likert tipinde 21 madde ile beş açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Anketin Cronbach Alpha güvenirlik kat sayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Anketin geçerliliğini ölçmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör yapısını incelemek amacıyla döndürülmüş (varimax) temel bileşenler analizi sonucunda, faktör yüküne göre .40’ın üzerindeki maddeler göz önüne alındığında testin, %69,65’ini açıklayan 6 faktörde toplandığı görülmüştür. Buna göre yapılan faktör analizi, madde numaraları ve faktör yükleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmen Görüşlerini Belirleyecek Anketin Maddelerinin Faktör Yüklerine İlişkin Faktör Analizi

Madde No	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5	Faktör 6
M1		,627				
M2		,788				
M3		,805				
M4		,578				
M5	,633					
M6	,543					
M7	,778					
M8	,654					
M9			,888			
M10			,855			
M11			,801			
M12	,676					
M13	,679					
M14		,618				
M15					,492	
M16					,814	
M17					,442	
M18				,849		
M19				,717		
M20						,605
M21						,599

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler bilgisayar paket program SPSS kullanılarak çözümlenmiştir. Ayrıca verilerin çözümlenmesinde ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar t testi ve varyans analizi kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular sekiz başlık altında toplanarak yorumlanmıştır.

Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyete göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Tablo 2’ye göre ankete katılan öğretmenlerin % 52,9’u bayan, %47,1’i ise erkektir.

Tablo 2: Sınıf Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Bayan	135	52,9
Erkek	120	47,1
Toplam	255	100,0

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre, ankete verdikleri yanıtlar arasındaki ilişki bağımsız gruplar t testi ile belirlenmiş, sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin, Cinsiyete Göre Verdikleri Yanıtlar Arasındaki İlişkiyle İlgili Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S.S.	t	p
Bayan	135	49,8	13,84	2,11	0,035
Erkek	120	53,5	13,53		

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde, bayan öğretmenlerle (X=49,8) erkek öğretmenler (X=53,5) arasında erkek öğretmenlerin lehine (x=53.5) anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0,035). Uygulanan anket sonuçlarına göre erkek öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine daha olumlu baktıklarını söylenebilir. Bu durum, yeni gelişmelere

erkek öğretmenlerin daha kolay uyum yapmaları söz konusu olabilir şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Yaşlara Göre Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşleri İle İlgili Bulgular

Öğretmenlerinin yaşlarına göre dağılımını belirlemek amacıyla yapılan frekans analizi Tablo 4'te gösterilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde, anket katılan öğretmenlerin yaşlara göre dağılımıyla ilgili olarak ortaya çıkan dilimler birbirine yakın görünmektedir. Ancak 22–25 yaş arasında bulunan öğretmenlerin oranı (%4,7) ile 51 yaş ve üstünde bulunan öğretmenlerin oranı (%9) düşük bulunmuştur. Yaş grupları arasındaki en yüksek aritmetik ortalama 65,25 ile 22–25 yaş arasında, en düşük aritmetik ortalama ise 46,97 ile 46–50 yaş arasında bulunan öğretmenlere aittir.

Tablo 4: *Sınıf Öğretmenlerinin Yaşlara Göre Dağılımı*

Yaş	n	%	X	SS
22–28	40	15,69	66,84	16,83
29–35	60	23,53	60,37	14,27
36–42	57	22,35	53,12	12,73
43–49	53	20,78	51,18	12,87
50–56	45	17,65	48,75	15,48
Toplam	255	100,0	56,05	14,43

Sınıf öğretmenlerinin yaş gruplarına göre, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında fark olup olmadığını saptamak üzere varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: *Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşlerinin Yaş Gruplarına Göre Varyans Analizi Sonuçları*

Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	3615,221	7	599,313		
Gruplar içi	44867,906	247	183,624	3,678	,003
Toplam	48483,127	254			

*p<.05

Farklı yaş grupları içindeki öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (f=3.678, p<.05). Başka bir deyişle öğretmenlerin yaş grupla-

Alternatif Ölçme Değerlendirme Teknikleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

rına göre, alternatif ölçme ve değerlendirme hakkındaki görüşleri değişmektedir. Farkın hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Tukey testi) sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Çoklu Karşılaştırma Tukey Testi- Sonuçları

Yaş (I)	Yaş (II)	Fark (I-II)	P
	36-42	13.72	.034
22-28	43-49	16.66	.006
	50-56	18.09	.001

*P<.05

Çoklu karşılaştırma Tukey Testi sonuçlarına göre, 22-28 yaş aralığında bulunan öğretmenlerin lehine ($p<.05$) anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre 22-28 yaş aralığında bulunan öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında ki görüşlerinin, diğer yaş gruplarında bulunan öğretmenlerin görüşlerine göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Bunun nedeni, 22-28 yaş grubunda olan öğretmenlerin, fakültelerinden mezun olmadan önce öğretmen yetiştirme programlarında meydana gelen değişmelerden dolayı, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda bilgilenmiş olmalarından ileri gelebilir. Bu da, onların konuya daha yakın olmalarına ve dolayısıyla daha olumlu yaklaşımlarına neden olmuş olabilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşleri ile İlgili Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin meslekteki kıdem yıllarına göre dağılımını belirlemek amacıyla yapılan frekans analizi Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdem Yıllarına Göre Dağılımı

Kıdem	n	%	X	S.S
1-5 Yıl	31	12,2	56,2903	15,61878
6-10 Yıl	72	28,2	53,1111	12,95013
11-15 Yıl	31	12,2	56,3548	14,92324
16-20 Yıl	34	13,3	48,5882	9,01217
21-25 Yıl	31	12,2	47,6129	15,90739
26-30 Yıl	37	14,5	48,1351	14,18756
31 Yıl ve üstü	19	7,5	49,1053	10,48753
Toplam	255	100,0	51,6000	13,79193

Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri incelendiğinde 1–5 yıl ve 11–15 yıl arasında görev yapmış olan öğretmenlerin aritmetik ortalamaları aynı görülmektedir. Öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi yapılmış ve e tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: *Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşlerinin Mesleki Kıdem Yıllarına Göre Varyans Analizi Sonuçları*

Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar arası	2910,901	6	487,321		
Gruplar içi	45404,299	254	183,082	2,650	,137
Toplam	48315,200	260			

*p<.05

Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Oysa tablo 5 ve 6 incelendiğinde, 22–28 yaş aralığında bulunan öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşlerinin, diğer yaş gruplarında bulunan öğretmenlerin görüşlerine göre daha olumlu olduğu görülmektedir. Bu yaş grubundaki öğretmenler mesleki kıdem olarak 1-6 yıl arasındadır. Dolayısıyla mesleki kıdemi 1-6 yıl arasında olan öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda daha olumlu görüşe sahip olmaları beklenir. Bu şaşırtıcı durumun neden kaynaklandığını anlamak için öğretmenlerin yaş ve kıdemleri tekrar gözden geçirilmiştir.

Kıdemleri 1-6 yıl arasında olan öğretmenlerin çoğunun 30 yaşın üstünde olduğu görülmüştür. Öğretmenin 30 ve daha yukarı yaşta olmasına rağmen meslekteki kıdemini 1-6 arasında işaretlemiş olması, bu öğretmenlerin mezun olur olmaz atanamadıkları varsayımını güçlendirmektedir. Çoğu KPSS engeline takılmış, belki de 3. ya da 5. girişlerinde sınavı kazanarak atanabilmişlerdir. Dolayısıyla Program değişikliğinin getirmiş olduğu yenilikleri öğrenmek yerine zamanlarının çoğunu KPSS’ye hazırlanmakla geçirmiş olabilirler. Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda olumlu görüş belirten 22-28 yaş grubundaki öğretmenler ise mezun olur olmaz atanan öğretmenler olarak düşünülebilir. Çünkü mezun olmadan önce alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda fakültelerinden aldıkları bilgilerin onların bu konuda olumlu düşünmelerini sağlamış olmaları son derece doğaldır.

Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Konusunda Hizmetçi Eğitim Alan ve Almayan Sınıf Öğretmenlerinin, Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşleri ile İlgili Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında hizmet içi eğitim alıp almadığını belirten frekans analizi Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: *Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme İle İlgili Kurs Alıp Almadıklarına Göre Dağılımları*

Hizmet İçi Eğitim	f	%	X	S.S.
Hizmet içi eğitim alan öğretmenler	47	18,4	48,38	15,53
Hizmet içi eğitim almayan öğretmenler	208	81,6	52,32	13,29
Toplam	255	100,0		

Tablo 9'a bakıldığında, ankete katılan öğretmenlerin %81,6 gibi büyük bir bölümünün alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda hizmet içi eğitim almadıkları görülmektedir. Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda hizmet içi eğitim alan öğretmenlerle, hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar T testi yapılmış Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda hizmet içi eğitim alan öğretmenlerle almayanların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durumun, verilen hizmet içi eğitim çalışmalarının öğretmenlerin düşüncelerini değiştirecek kadar onlarda bilgilendirme yaratmamasından, dolayısıyla hizmet içi eğitim çalışmalarının amaca yönelik ve yeterli bir şekilde yürütülememesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 10: *Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Konusunda Hizmet İçi Eğitim Alan Öğretmenlerle Almayanların Görüşlerini Karşılaştırmak Amacıyla Yapılan Bağımsız Gruplar T Testi Sonuçları*

Hizmet İçi Eğitim	f	X	S.S.	t	p
Hizmet içi eğitim alan öğretmenler	47	48,38	15,53	1,778	,077
Hizmet içi eğitim almayan öğretmenler	208	52,32	13,29		

*p<.05

Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Fakülteye Göre Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşleri ile İlgili Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakültelere göre dağılımları Tablo 11’de verilmiştir

Tablo 11: *Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Fakülteye Göre Dağılımları*

Mezun olunan Okul	f	%	X	S.S
Eğitim Fakültesi Mezunu	92	36,1	52,38	12,98
İki Yıllık Eğitim Yüksekokulu ya da Açık Öğretim Mezunu	112	43,9	48,69	13,52
Farklı Fakülte Mezunu	51	20,0	56,56	14,43
Toplam	255	100,0	51,60	13,79

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmenlerin % 43,9’u iki yıllık eğitim yüksek okulu, ya da eğitim enstitülerinden mezun olduğu görülmektedir. Dört yıllık eğitim fakültesi mezunu öğretmenler %36,1, farklı fakülte mezunları (İİBF, veterinerlik, mühendislik vb.) ise %20 oranındadır. Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteye göre, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi yapılmış ve Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12: *Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Fakülteye Göre, Alternatif Ölçme Ve Değerlendirme Teknikleri Konusundaki Görüşlerini Karşılaştırmak Amacıyla Yapılan Varyans Analizi Sonuçları*

Varyansın kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	2259,327	2	1129,663	6,181	,002*
Gruplar içi	46055,873	252	182,761		
Toplam	48315,200	254			

*p<.05

Tablo 12 incelendiğinde, öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteye göre, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir (f=6,181, p=.002). Farkın hangi ikili gruptan kaynaklandığını gösteren çoklu karşılaştırma testi (Tukey testi) sonuçları Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13: Çoklu Karşılaştırma-Tukey Testi Sonuçları

Mezuniyet (I)	Mezuniyet (II)	Fark (I-II)	p
Farklı Fakülte Mezunu	İki Yıllık Eğitim Yüksek-okulu, Açık Öğretim Mezunu	7.87	.002*

*P<.05

Tukey çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, farklı fakülte mezunu öğretmenlerle, iki yıllık Eğitim Yüksekokulu ya da Açık Öğretim fakültesinden mezun olan öğretmenler arasında alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark, farklı fakülte mezunu öğretmenler ($X=56,56$, $p=.002$) lehinedir. Bu durum, farklı fakülte mezunu olan öğretmenlerin öğretmen olarak yetişmemelerinden dolayı (öğretmenlik formasyonu almamış olmaları) karşılaştıkları zorlukları yenmek ve öğrencilerine yararlı olmak amacıyla kendilerini yetiştirme ihtiyacından kaynaklanmış olabilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerini Kullanma Sıklığı İle İlgili Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini hangi sıklıkta kullandığına ilişkin bulgular Tablo 14’da gösterilmiştir.

Tablo 14: Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerini Kullanma Sıklıkları

Sınav Türü	Her Zaman		Sık sık		Bazen		Az		Hiç	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yazılı Yoklamalar	70	27,5	83	32,5	80	31,4	19	7,5	3	1,2
Kısa Cevaplı Maddeler	62	24,3	108	42,4	71	27,8	12	4,7	2	0,8
Doğru Yanlış Maddeler	63	24,3	102	40	78	30,6	11	4,3	2	0,8
Çoktan Seçmeli Maddeler	89	34,9	117	45,9	41	16,1	6	2,4	2	0,8
Eşleştirmeli Maddeler	52	20,4	77	30,2	91	35,7	28	11	7	2,7

Tablo 14 incelendiğinde, öğretmenlerin % 80,8’nin çoktan seçmeli maddeleri kullandığı görülmektedir. Öğretmenlerin % 66,7’si kısa cevaplı maddeleri, % 64,3’ü doğru yanlış maddelerini, % 60’ı yazılı yoklamaları, % 50,6’sı eşleştirmeli maddeleri kullandıklarını belirtmişlerdir.

Görülüyor ki, geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanmayan öğretmenlerin sayısı yok denecek kadar azdır.

Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşleriyle İlgili Bulgular

Elde edilen bulgular (anketle ilgili 1, 2, 3 ve 4. sorular) Tablo 15’de gösterilmiştir. “*Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri, öğrencilerin çeşitli özelliklerinin tanınup ölçülmesine yardımcı olur*” ifadesine sınıf öğretmenlerinin %78,8’nin katıldığı, %9’unun kararsız olduğu, %12,2’sinin ise bu görüşe katılmadıkları görülmektedir. Anketin ikinci maddesi “*Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri, öğrencilerin güncel problemlere farklı bakış açıları geliştirmesine katkı sağlar*” görüşüne öğretmenlerin %66,7’si katılırken, %15,3’ü kararsız kalmıştır. Bu görüşe öğretmenlerin %18’i katılmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 15: Öğretmenlerin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Hakkındaki Görüşleri

Madde	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	24	9,4	177	69,4	23	9	27	10,6	4	1,6	255	100
2	27	10,6	143	56,1	39	15,3	37	14,5	9	3,5	255	100
3	34	13,3	133	52,2	36	14,1	48	18,8	4	1,6	255	100
4	17	6,7	120	47,1	47	18,4	61	23,9	10	3,9	255	100

Anketin üçüncü maddesi olan “*Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri, öğrencinin kendisini ve arkadaşlarını grup içinde ya da bireysel olarak değerlendirmesine olanak tanır*” görüşüne öğretmenlerin %65,5’i katıldıklarını, %14,1’i kararsız olduklarını, %18,8’i ise bu görüşe katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Anketin dördüncü maddesine “*Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri, öğrencinin analiz ve sentez gibi üst düzey becerilerini ölçmeye katkı sağlar*” ifadesine öğretmenlerin %53,8’i öğrencilerin analiz ve sentez gibi üst düzey becerilerinin, alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri ile belirlenebileceğini belirtirken, %18,4’ü kararsız olduklarını, %27,8’i ise bu görüşe katılmadıklarını belirtmektedir.

Alternatif Ölçme Değerlendirme Teknikleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci Ürün Dosyası İle İlgili Görüşleri (anketin 5, 6, 7 ve 8. soruları) Tablo 16’de verilmiştir. Tablo 16’ya göre anketin beşinci maddesinde yer alan “*Öğrenci ürün dosyası kullanılmaya başlamadan önce yapılacak çalışmaları belirlemek, öğrencinin hedeflerini bilmesi açısından yararlıdır*” maddesine sınıf öğretmenlerinin %77,3’ü katıldıklarını, %8,2’si kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %14,5’i ise bu görüşe katılmadığı görülmektedir.

Tablo 16: Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci Ürün Dosyası İle İlgili Görüşleri

Maddeler	Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
5		41	16,1	156	61,2	21	8,2	35	13,7	2	0,8	255	100
6		51	20	158	62	15	5,9	30	11,8	1	0,4	255	100
7		44	17,3	160	62,7	20	7,8	31	12,2	-	-	255	100
8		28	11	142	55,7	31	12,2	51	20	3	1,2	255	100

Anketin altıncı maddesinde yer alan “*Öğrenci ürün dosyasında yer alacak çalışmaları öğrencilerle birlikte oluşturma öğrencilerin konuya hâkim olmasını sağlar*” maddesine, sınıf öğretmenlerinin %82’si katılmakta, %5,9’unun ise kararsız olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %12,2’si ise bu ifadeye katılmadığını belirtmiştir.

Anketin yedinci maddesinde yer alan “*Öğrenci ürün dosyasını değerlendirirken ölçütleri önceden saptama öğrenciler için ön hazırlık niteliğindedir*” ifadesine ankete katılan sınıf öğretmenlerinin %80’i katılıyorum yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin %7,8’i kararsızım, %12,2 si ise bu görüşe katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Anketin sekizinci maddesinde yer alan “*öğrenci ürün dosyasını değerlendirmede; kontrol listeleri, puanlama ölçekleri vb. gibi araçları etkin olarak kullanılabilir*” ifadesine sınıf öğretmenlerinin %66,7’si katılıyorum, %12,2’si kararsızım, %21,2’si ise katılmıyorum olarak görüşlerini belirtmiştir. Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırılmış Grid hakkındaki görüşleri (anketin 9, 10 ve 11. soruları) Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17: *Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırılmış Grid Hakkındaki Görüşleri*

Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
9	11	4,3	89	34,9	71	27,8	66	25,9	18	7,1	255	100
10	10	3,9	84	32,9	79	31	66	25,9	16	6,3	255	100
11	11	4,3	87	34,1	76	29,8	67	26,3	14	5,5	255	100

Anketin dokuzuncu maddesinde yer alan “*Derslerin kendine özgü kazanımlarını gerçekleştirmede yapılandırılmış grid tekniğini kullanma yararlıdır*” ifadesine sınıf öğretmenlerinin % 39,2’si katılıyorum, % 27,8’i kararsızım, % 33’ü ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Anketin onuncu maddesinde yer alan “*Öğrencilerin bilgi seviyelerini, eksikliklerini ve kavram yanlışlarını ölçmek amacıyla yapılandırılmış grid tekniği etkin olarak kullanılmalıdır.*” ifadesine ankete katılan öğretmenlerin % 36,8’i katılıyorum, % 31’i kararsızım, % 31,8’i ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Anketin on birinci maddesinde yer alan “*Yapılandırılmış grid tekniğine uygun sorular hazırlayıp analiz edebilirim*” ifadesine sınıf öğretmenlerinin % 38,4’ü katılıyorum, % 29,8’si kararsızım, % 31,8’i ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinden biri olan yapılandırılmış grid hakkında kararsızım ya da katılmıyorum seçeneklerini fazla seçmelerinin nedeni, yapılandırılmış grid hakkında çok fazla bilgi sahibi olmamalarından kaynaklanıyor olabilir. Sınıf Öğretmenlerinin Rubrikler Hakkındaki Görüşleri (anketin 12, 13, 14 ve 15. soruları) Tablo 18’de verilmiştir

Tablo 18 incelendiğinde, anketin on ikinci maddesinde yer alan “*Öğrencilerin bilgi ve yeterli düzeylerini belirlemeye yönelik bütüncül puanlama ölçekleri hazırlayabilirim*” ifadesine sınıf öğretmenlerinin % 64’ü katılıyorum, % 16,1’si kararsızım yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin % 20’si ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Alternatif Ölçme Değerlendirme Teknikleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Anketin on üçüncü maddesinde yer alan “*Öğrenciyi bilgilendirmek, öğretimi geliştirmek ve planlamak amacıyla analitik puanlama ölçeği hazırlayabilirim*” maddesine öğretmenlerin % 60,4’ü katılıyorum, % 17,3’ü kararsızım, % 22,4’ü ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Tablo 18: Sınıf Öğretmenlerinin Rubrikler Hakkındaki Görüşleri

Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
12	19	7,5	144	56,5	41	16,1	45	17,6	6	2,4	255	100
13	18	7,1	136	53,3	44	17,3	51	20	6	2,4	255	100
14	29	11,4	159	62,4	24	9,4	39	15,3	4	1,6	255	100
15	44	17,3	161	63,1	19	7,5	30	11,8	1	0,4	255	100

Anketin on dördüncü maddesinde yer alan “*Öğrenci projelerinde ürün ve süreci değerlendirmek amacıyla puanlama ölçekleri hazırlayabilirim*” ifadesine öğretmenlerin % 73,8’i katılıyorum, % 9,4’ü kararsızım yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin % 16,9’u ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Anketin on beşinci maddesinde yer alan “*Performans ödevlerini değerlendirmek amacıyla puanlama ölçekleri hazırlayabilirim*” ifadesine sınıf öğretmenlerinin % 80,4’ü katılıyorum, % 7,5’i kararsızım yanıtını vermiştir. Bu maddeye katılmıyorum yanıtını veren öğretmenlerin yüzdesi ise % 12,2 olarak belirlenmiştir. Sınıf Öğretmenlerinin Kavram Haritaları Hakkındaki Görüşleri (anketin 16 ve 17. soruları) ile ilgili bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Sınıf Öğretmenlerinin Kavram Haritaları Hakkındaki Görüşleri

Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
15	34	13,3	152	59,6	31	12,2	36	14,1	2	0,8	255	100
16	20	7,8	123	48,2	46	18	57	22,4	9	3,5	255	100

Tablo 21 incelendiğinde, anketin on altıncı maddesinde yer alan “Öğrencilerin yeni öğrendiği bilgilerle hali hazırda var olan bilgilerini ilişkilendirmek amacıyla kavram haritalarını kullanabilirim” maddesine sınıf öğretmenlerinin %72,9’u katılıyorum, %12,2’si kararsızım yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlerin %14,9’u ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Anketin on yedinci maddesinde yer alan “Öğrencilerin yaptıkları kavram haritalarını değerlendirme amaçlı kullanabilmek için puanlama ölçekleri geliştirebilirim” maddesine sınıf öğretmenlerinin % 56’sı katılıyorum, % 18’i kararsızım, % 25,9’u ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci Değerlendirmeleri Hakkındaki Görüşleri (anketin 18, 19, 20 ve 21.soruları) Tablo 22’de verilmiştir. Tablo 22 incelendiğinde, anketin on sekizinci maddesinde yer alan “Öğrencinin kendine olan güvenini arttırmada ve yeteneklerini geliştirmede öz değerlendirme tekniğini kullanma” maddesine öğretmenlerin % 76,3’ü katılıyorum, % 9,8’i kararsızım, % 13’ü ise katılmıyorum yanıtını vermiştir

Tablo 22: Sınıf öğretmenlerinin öğrenci değerlendirmeleri hakkındaki görüşleri

Maddeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
18	43	16,9	154	60,4	25	9,8	30	11,8	3	1,2	255	100
19	31	12,2	159	62,4	28	11	33	12,9	4	1,5	255	100
20	26	10,2	155	60,8	34	13,3	35	13,7	5	2	255	100
21	21	8,2	135	52,9	39	15,3	51	20	9	3,5	255	100

Anketin on dokuzuncu maddesinde yer alan “Öğrencileri tanımak amacıyla öz değerlendirme / öğrenci kontrol listeleri hazırlama” maddesine öğretmenlerin %74,6’sı katılıyorum, %11’i kararsızım, %14,4’ü ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Anketin yirminci maddesinde yer alan “Öğrencilerin grup içindeki performanslarını değerlendirmek amacıyla grup değerlendirme formları geliştirme” maddesine öğretmenlerin %71’i katılıyorum, %13,3’ü kararsızım, %15,7’si ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Anketin yirmi birinci maddesinde yer alan “Öğrencinin arkadaşının performansını değerlendirmek amacıyla akran değerlendirme formu hazır-

lama” maddesine öğretmenlerin %61,1’i katılıyorum, %15,3’ü kararsızım, %23,5’i ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme Değerlendirme Tekniklerini Kullanma Konusunda Kendilerini Değerlendirmeleriyle İlgili Bulgular

Anketin yirmi ikinci maddesinde yer alan “*Alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini hazırlama ve uygulama hakkında kendinizi ne kadar yeterli görüyorsunuz?*” açık uçlu sorusuna öğretmenlerin %74,1’i alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini hazırlama ve uygulama düzeyinde kendilerini yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Ancak öğretmenlerin %18,8’i yapılandırılmış grid hazırlamada ve uygulamada sorun yaşadıklarını, bunun nedeni olarak bu teknik hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

Anketin yirmi üçüncü maddesinde yer alan “*Yeni programdaki alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden en çok hangilerini kullanmaktasınız?*” sorusuna öğretmenlerin tamamı, performans değerlendirme ve proje ödevlerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak, programda bu değerlendirme tekniklerinin zorunlu tutulmasının etkili olmasını göstermişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin %43,9’u öğrenci ürün dosyasını (portfolyo) kullandığını ifade etmiştir. Alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden öz değerlendirme tekniğini kullanan öğretmenler % 34,5, dereceli puanlama anahtarını kullanan öğretmenler ise % 30,9 olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin 37,2’si kavram haritalarını kullandıklarını, %35’i ise görüşme tekniğini kullandıklarını belirtmiştir.

Anketin 24. maddesinde yer alan “*Yeni programda uygulanan alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında karşılaştığınız sorunlar nelerdir?*” sorusuna; Öğretmenlerin 74’ü (%29), alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin sınıfta uygulanabilmesi için yeterli zaman olmadığını, hem müfredatın yetiştirilmesi, hem de bu tekniklerin uygulanmasının fazla zaman gerektirdiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin 61’i (% 23,9) bu kadar çok fazla alternatif değerlendirme tekniğinin gereksiz olduğunu, aynı zamanda uygulanan tekniklerin kâğıt israfı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük bir kısmının (%81,6) hizmet içi eğitim kursu almadıkları (Bkz: Tablo:11) göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olma-

dıkları için böyle bir düşünceye sahip oldukları söylenebilir. Bundan dolayı öğretmenlerin bilmedikleri teknikleri kullanmaları beklenmemelidir. Öğretmenlerin 47'si (%18,4) alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını bu konuda verilen hizmet içi eğitim çalışmalarının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin 45'i (%17,6) sınıf mevcudunun kalabalık olmasından dolayı sorun yaşadıklarını söylemektedirler. Öğretmenlerin 31'i (%12,1) öğrencilerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini uygularken objektif olamadıklarını ve ayrıntılı bir şekilde değerlendirme yapamadıklarını ifade etmektedirler. Öğretmenlerin 25'i (%9,8) velilerin ilgisizliğinden, çevrenin olumsuz etkisinden şikâyetçi olmuşlardır. Velinin olumsuz tutumunun öğrenciye de yansıdığını ve aynı şekilde öğrencide olumsuz bir tutum içerisine girdiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin 22'si (%8,6) öğrenci seviyelerinin çok farklı olmasının sorun teşkil ettiğini, öğretmenlerin 19'u ise (%7,4) öğrencilerin dil problemi olduğunu söylemektedirler. Bu yüzden öğretmenler, öğrencilerin kendilerine söylenenleri net olarak anlamadıklarını, bu durumun da öğrencinin okuduğunu anlamamasına, kendisinden ne istenildiğini kavramada zorluk çekmelerine neden olduğunu ifade etmektedirler.

Anketin 25. maddesinde yer alan “*Alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanılması ile ilgili olarak karşılaştığınız zorlukları gidermede kimlerden yardım alıyorsunuz?*” sorusuna öğretmenlerin %75,6'sı alternatif ölçme ve değerlendirme ile ilgili sorunla karşılaştıkları zaman hiç kimseden yardım almadıklarını ve müfettişlerin de bu konuda kendilerine fazla yardımcı olamadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %24,4'ü ise alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

Anketin 26. maddesinde yer alan “*Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri öğrenci başarısını değerlendirmede sizce ne gibi yararlar sağlamaktadır?*” sorusuna öğretmenlerin % 70'i alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğrenciler için faydalı olduğunu, öğrencinin kendine olan güvenini geliştirdiğini ve analiz, sentez ve değerlendirme yapma gibi üst düzey bilişsel becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri incelendiğinde, bayan öğretmenler ile erkek öğretmenler arasında erkek öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık bu-

lunmuştur. Diğer bir deyişle, erkek öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine bakış açıları, bayan öğretmenlere göre daha olumludur. Bu sonuç Eyitmiş (2007)'nin yaptığı araştırmada elde ettiği bulgularla benzerlikler göstermektedir. Bunun yanı sıra 22–25 yaş aralığında bulunan, yeni mezun öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine bakış açısı daha olumludur. Bu durum, yeni mezun öğretmenlerin okuldaki eğitimleri sırasında alternatif ölçme değerlendirme konusunda eğitim almış olmaları ve bu konuda daha donanımlı olmalarından kaynaklanmış olabilir.

Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda hizmet içi eğitim alıp almadıklarına göre öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak, öğretmenlerin %81,6 gibi büyük bir oranı alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmiştir. Bu alanda yapılan pek çok araştırmada öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda hizmet içi eğitime gereksinimleri olduğu belirtilmiştir (Candur, 2007; Baki ve Birgin, 2002; Erdoğan, 2007). Ancak verilecek hizmet içi eğitim çalışmaları gerçekten öğretmenlerin gereksinimlerine yanıt verecek yeterli düzeyinde olmalıdır. Böylece bir konuda hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin almayanlara oranla bilgi, performans ve davranış açısından farklılık içinde olmasına neden olur.

Sınıf öğretmenlerinin mezun oldukları fakülteye göre alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki görüşleri, eğitim fakültelerinden farklı bir fakülteden mezun olan öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu durum, öğretmenlik mesleği hakkında temel dersleri alamayan öğretmenlerin kendilerini geliştirme konusuna daha önem vererek farkı kapatma arzusunda olmalarından ileri gelmiş olabilir. Oysa Eğitim Fakültelerinden mezun olan öğretmenlerin bu konuda daha önemli farklılık göstermeleri gerekir. Öyle anlaşılıyor ki Eğitim Fakültelerinde verilen dersler çoğunlukla teorik düzeyde kalmakta dolayısıyla verilen bilgiler öğretmenin mesleki yaşamına yeterli bir şekilde girememektedir. Sınıf öğretmenlerinin geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanma sıklıklarına bakıldığında, çoktan seçmeli testlerin ön sırada yer aldığı görülmektedir. Geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini hemen hemen bütün öğretmenler kullanmaktadır. Çünkü seçmeli testler daha nesnel değerlendirme yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca kalabalık sınıflarda ideal bir ölçme değerlendirme tekniğidir.

Öğretmenlerin büyük bir kısmı (%78,8'i), alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğrencilerin özelliklerini tanıyıp ölçmeye uygun olduğu görüşüne katılmaktadır.

Açık uçlu sorulardan elde edilen sonuçlara göre; öğretmenlerin büyük bir kısmı, kendilerini alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini hazırlama ve uygulama düzeyinde kısmi anlamda yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Ancak yapılandırılmış grid hazırlamada ve uygulamada sorun yaşadıklarını, bunun sebebi olarak yapılandırılmış grid tekniğini yeni duyduklarını ve bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin en çok kullandıkları alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin başında performans ödevleri, proje çalışmaları ve öğrenci ürün dosyası gelmektedir. Bunun nedeni olarak, bu tekniklerin daha fazla bilinmesi ve Milli Eğitim Bakanlığının bu tekniklerin uygulanmasını zorunlu kılması olarak belirtilmiştir. Bu sonuç, bir başka araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Yapılan bu çalışmada da, öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden en çok performans değerlendirme, proje çalışmaları ve öğrenci ürün dosyasını kullandıkları ve bu durumun öğretmenlerin bu değerlendirme teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarından kaynaklandığı belirtilmiştir (Erdal, 2007).

Sınıf öğretmenleri, alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanmada yaşadıkları zorlukları; zaman sorunu, kaynak yetersizliği, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, öğrenciler ile velilerin ilgisizliği ve öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi sahibi olmamaları olarak sıralamışlardır. Bu sonuç, Flowers ve arkadaşları (2005)'nin araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ayrıca Doğanay ve Sarı (2007)'nin yaptıkları araştırmanın bulgularına göre, öğretmenlerin genellikle yeni programın farklı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları önermesini olumlu buldukları ancak, bunların uygulamada zaman ve çeşitlilik açısından sorun yarattığı belirtilmiştir. Erdoğan (2007)'in çalışmasının sonuçlarına göre, yeni programın etkili bir şekilde uygulanabilmesi için alt yapı ve materyal eksikliklerinin olmaması, yeterli kaynak ve malzemenin öğretmenlere sağlanmış olması deney, araştırma ve değerlendirme süreci için ayrılan sürenin yeterli olması gerektiği ifade edilmektedir. Yine, Kabaş (2007), alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında velilerin bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanılması ile ilgili olarak sorun yaşadıklarında, öğretmenlerin hemen hemen hepsi hiç kimseden yardım almıyorum yanıtını vermiştir. Bu da öğretmenlerin yardım alabilecekleri ilk isim olan müfettişlerin, öğretmenlere bu konuda rehberlik yapabilecek deneyime sahip olmadıkları görüşünü akla getirmektedir.

Öğretmenler, alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğrenci başarısına olan etkilerini değerlendirirken belirttikleri en belirgin nokta, 'Öğrencim hakkında daha ayrıntılı bilgi alıyorum.' ifadesidir. Aynı zamanda öğretmenler alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullandıkları zaman öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade ettiklerini ve çalışmalarını severek, istekli bir şekilde yaptıklarını belirtmektedir. Bu sonuç Kabaş (2007), Wang ve Liao (2008) ile Bryant ve Timmins (2000)'in yaptıkları çalışmada alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden olan portfolyonun öğretimin niteliğini arttırdığı sonucuyla benzerlik göstermektedir. Alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesinin yanı sıra, Ocak (2006) çalışmasında ürün seçki dosyaları hakkında öğrenci görüşlerini de değerlendirmiştir. Bu çalışmanın sonucunda ise öğrenciler ürün seçki dosyasının eğitimde kullanılmasını istediklerini, ancak bu çalışmaların çok fazla zaman aldığını ve kaynaklarının yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak öğretmenlerin, alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini kullanmaları onların bu tekniklere bakış açılarına göre farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini derslerinde kullanmaya başlamasının aşama aşama gerçekleşebileceği söylenebilir(Corcoran ve Ark., 2004).

ÖNERİLER

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmının alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Buna göre; Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında uzmanlar tarafından seminerler ve hizmet içi eğitim kursları düzenlenerek, öğretmenlerin eksik olduğu noktalar geliştirilebilir. Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda kendini geliştirmiş öğretmenlerin kendi bölgelerinde düzenlenen seminer ya da hizmet içi eğitim kurslarında kendi deneyimlerini paylaşımlarına fırsat verilmelidir. Hizmet içi eğitim çalışmalarını

kısa zaman aralıklarında değil, uzun bir süreç içerisinde ve her derse yönelik ayrıntılı çalışmalar şeklinde düzenlenerek verilmelidir.

Okullarda alternatif ölçme ve değerlendirme konusunda yapılan çalışmalar denetlenmeli, bu işin sıkı takibi yapılmalıdır. Bunun için ilköğretim müfettişleri kurslardan geçirilerek öğretmenlerin çalışmalarına rehberlik yapmaları sağlanmalıdır.

Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında öğrenci velileri bilgilendirilmelidir.

Öğretmen kılavuz kitaplarında alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri daha ayrıntılı olarak açıklanmalı, ya da ölçme değerlendirme ile ilgili kitapçıklar hazırlanarak öğretmenlere bilgiler verilmelidir.

Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretmen adaylarına alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda yeterli bilgi ve beceri kazandırılmalıdır.

Öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları ortaya çıkarmak amacıyla daha geniş evren ve örneklem grubuyla çalışmalar yapılabilir. Bu alanda yapılan araştırma sonuçlarından, önerilerinden yararlanma yoluna gidilerek yeni düzenlemeler yapılabilir.

Velilerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusundaki görüşleri ve beklentilerini ortaya çıkaracak araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Bağdatlı A. (2005). *Değişen İlköğretim Programlarındaki 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinin Taslak Öğretim Programının, Öğrenci Başarısına Etkisi Ve Sınıf Öğretmenlerinin Programa İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay
- Bahar, M., (2001). Çoktan Seçmeli Testlere Eleştirel Bir Yaklaşım ve Alternatif Metotlar, *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, Haziran, 23–38
- Baki, A. & Birgin, O. (2002). *Matematik Eğitiminde Alternatif Bir Değerlendirme Olarak Bireysel Gelişim Dosyası Uygulaması*. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı, II, 913–920, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, Ankara
- Bryant, S. L. & Timmins, A. A. (2000), *Using Portfolio Assessment as an Innovation To Assess Problem-Based Learning in Hong Kong Schools*, Hong Kong Institute of Education, Hong Kong, SAR, China
- Candur F. (2007). *Öğretmenlerin Fen ve Teknoloji Öğretimi, Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri ve Bu Yöntemlerin Öğretim Sürecindeki Önemi Hakkındaki Düşüncelerinin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Corconan, A. C., Dershimer, L. E. & Tickhenor S. M., (2004). *A Teacher's Guide to Alternative Assessment, Taking The First Steps*, The Clearing House May-June 2004
- Doğanay A. (Ed.) (2007). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri*. Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Doğanay, A. & Sarı, M. (2007). “Öğretmen Gözüyle Yeni Sosyal Bilgiler Programı: Adana ilinde Bir Araştırma”. *Birinci Uluslar Arası Katılımlı Bilim Çalıştayı*, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, 8–9 Mart, Çanakkale
- Erdal H. (2007). *2005 İlköğretim Matematik Programı Ölçme Değerlendirme Kısımının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar
- Erdoğan M. (2007). “Yeni Geliştirilen Dördüncü Ve Beşinci Sınıf Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Analizi, Nitel Bir Çalışma” *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar 2007, 5(2), 221-254
- Eyitmiş, A. N. (2007). *Ortaöğretim Öğretmenlerinin Ölçme Ve Değerlendirme Tekniklerini Etkin Kullanabilme Yeterliklerinin Araştırılması (Kahramanmaraş Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Kahramanmaraş

Flowers C., Delzell L. A., Browder D. & Spooner F. (2005), *Teachers' Perceptions Of Alternate Assessments*, The University of North Carolina at Charlotte, Vol:30, No:2, 81-92

Hodges W.J., Lamb P., Brown M.H. & Foy D.S. (2005), *Assessment For All, Science Scope*, January, 43-44.

Kabaş O. (2007). *Portfolyo Değerlendirme Yönteminin İlköğretim Birinci Kademe Uygulanma Düzeyi (Sakarya Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 14.Basım, Nobel Yayın, Ankara.

Kılıç, G. B. (2006). *Yeni Yaklaşımlar Işığında İlköğretim. Bilim Öğretimi*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul

Ocak, G. (2006). Ürün Seçki Dosyaları Hakkında Öğrenci Görüşleri Erzurum İli Örneği, *Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 170, 217-230

Sefer G. D. (2006). *Matematik Dersinde Problem Çözme Becerilerinin Dereceli Puanlama Anahtarı Kullanılarak Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Stiggins R. (2004). *New Assessment Beliefs For A New School Mission*, Phi Delta Kappan, September, 22-27.

Stiggins, R. (2007). *Assessment Through, Educational Leadership*, May, 22-26.

Yetkin D. & Daşcan Ö. (2006). *Son Değişikliklerle İlköğretim Programı 1-5 Sınıflar*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Yıldız İ. & Uyanık N. (2004). "Matematik Eğitiminde Ölçme Değerlendirme Üzerine". *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, Mart, 12/1, 97-104.

Wang Y. & Liao H. (2008) "The Application of Learning Portfolio Assessment For Students in The Technological And Vocational Education" *Asian EFL Journal*, June 2008, 1-13